

и Северна Африка. Вторият е съставен от група рhen диалект Лом и се ориентира на север, установявайки се в земите на Задкавказието. Третият, всъщност основен поток на циганските миграции, е също от група рhen, но диалект Ром и потегля на запад, към Мала Азия и Балканите, а оттам към Средна и Западна Европа. Така тази първа миграционна циганска вълна открива Европа от Изток на Запад.

Въпросът за най-ранните контакти между българи и цигани продължава да стои открит в българската историческа наука. Те са свързани с историзираната легенда за циганите-ковачи (демирджии), които идват на Балканите заедно с прабългарите на Аспарух, за да се грижат за изработката и поправката на оръжието. Наричат себе си „Аспарухови българи”, а сред останалите групи са известни като „сивите гълъби”.

Първите реални взаимоотношения между българи и цигани, сочени в писмените извори, се осъществяват по времето на Византийската империя. В Хронографията на Теофан Хомологет (Изповедник) се описва подробно как византийският император Никифор I Геник (802-811) разрешава на “атцингани те” да се движат свободно из териториите на цялата империя и част от тях се заселват в Тракия (Немски и австрийски пътеписи 1979; Шейтанов 1934; Чанков 1935: 132-136). За времето на Втората българска държава има доста разнородни и в повечето случаи косвени данни за циганско присъствие в българските земи. И когато през XIV век започва турското нашествие и завладяване на Балканския полуостров, в земите на Тракия османците заварват ранно заселили се тук цигани християни (Марушиакова, Попов 2007: 64; Стојановски 1989: 130-132).

С турското настъпление на Балканите идват и немалък брой цигани. Една част обслужват армията, главно като занаятчийи, обоз, музиканти. Други се присъединяват към победителите в търсене на по-благоприятни условия за живот. Част от тях остават тук, където трайно усядат и намират своето място в османската обществено-политическа и стопанска система. Други групи продължават чергарския си начин на живот. Като “лингене”, “ченгяне”, “чиган” или “кърптиян” те се срещат в различни официални документи на османската държавна и местна администрация през този период. За това спомага специфичната им етническа характеристика, която има определяща роля при отделянето им от големите религиозни и съсловни общности в империята (Иванова 1998: 64).

В ранния период от своето развитие Османската империя е силна деспотично-теократична монархия със сложна военизирана административно-стопанска и религиозна структура. Още към края на XV век започва изграждането на миллетската система – това е една социално-културна и